

Provincie Utrecht

Overzicht van ontvangen reacties op de concept Ruimtelijk-economische Strategie

26 september 2018

Overzicht van ontvangen reacties op de concept Ruimtelijk-economische Strategie en hoe hiermee is omgegaan

Inhoudsopgave

A. Inleiding 2

B. Reacties en wijze van verwerking..... 2

C. Indieners reacties: 14

A. Inleiding

GS hebben begin juni de concept Ruimtelijk-economische Strategie gepubliceerd ten behoeve van overleg en reacties. Aangegeven is dat de reacties tot uiterlijk 10 september 2018 konden worden toegezonden. Er zijn 8 schriftelijke reacties ontvangen. Onderstaand is beknopt en gerangschikt naar thema de inhoud van de verschillende ontvangen reacties op de concept- Ruimtelijk-economische strategie opgenomen in de eerste kolom. De nummers voor de reacties verwijzen naar de indiener, de lijst daarvan is opgenomen onder C. In de tweede kolom is aangegeven of en hoe deze reacties in het stuk zijn verwerkt.

Toelichting.

Sommige reacties hebben betrekking op aspecten die buiten de scope van de RESU liggen. Gezien de beperkte verwerkingstijd wordt op deze aspecten thans ook niet inhoudelijk verder ingegaan. Na vaststelling van de Ruimtelijk-economische Strategie zullen alle indieners een schriftelijke reactie ontvangen, waarbij zo mogelijk ook nader zal worden ingegaan op deze aspecten.

B. Reacties en wijze van verwerking

1. Algemeen/hoofdpijnen RESU

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
1.: Met belangstelling kennisgenomen van de Ruimtelijk-Economische Strategie voor Utrecht+. De RES geeft op hoofdpijnen een helder vertaald en vergelijkbaar beeld als de U10 REK en Economisch Beeld. Omarmt de uitgangspunten van de visie, complementariteit, uitgaan van eigen kracht en flexibiliteit, en de kernwaarden, groen, gezond en slim. Waardeert een werkwijze met flexibiliteit en kwalitatieve insteek, niet kwantitatief beperkend. Verheugd dat de RES en de REK in grote lijnen overeenkomen, waarbij de REK een belangrijke en waardevolle bouwsteen is gebleken voor (de ambities van) de RES.	De instemmende reacties zijn voor kennisgeving aangenomen. Voor wat betreft de mate van diepgang: als eerste stap in de aanpak (hoofdstuk 2) is een uitgebreide analyse uitgevoerd. De weerslag daarvan is te vinden in het achtergrondrapport. Voor wat betreft de mate van concreetheid: zoals in de startnotitie vastgelegd richt de RESU zich op de visie en koers voor de lange termijn. Korte termijn oplossingsrichtingen horen niet thuis in de RES. Via andere provinciale beleids- en uitvoeringstrajecten wordt daar op dit moment aan gewerkt (bijvoorbeeld partiele herziening PRS/PRV voor wat betreft bedrijventerreinen en het programma binnenstedelijke ontwikkeling voor binnenstedelijke gebiedsontwikkeling). Inderdaad gaan de maatschappelijke ontwikkelingen razendsnel, daarom moet er ruimte blijven voor flexibiliteit en bijstelling.
1.: Onderschrijft de aanleiding van de provincie om tot een RES te komen alsook het doel dat de provincie met de RES nastreeft. In het bijzonder stellen we het op prijs dat de provincie de noodzakelijke randvoorwaarden om een topregio te zijn en te blijven, vanuit een complementaire aanpak wil faciliteren. Op deze manier werkt ieder vanuit eigen én gedeelde ambities en vanuit sterke kwaliteiten aan het gezamenlijk doel van de RES.	
2.: ondersteunt de hoofdpijnen van de RES, maar er mist de nodige diepgang en concretisering	
2.: Blij dat RES breder is getrokken: bestaande bedrijventerreinen, gevestigde bedrijven	
3.: Kunnen zich vinden in de hoofdpijnen van de Ruimtelijk-economische Strategie voor Utrecht+(RES). De RES is nog wel te vaag en mist de slag naar een concrete strategie: bij diverse onderdelen worden niet echt keuzes gemaakt of een strategie gekozen, maar blijft het veelal bij een constatering	
4.: De ambities op het gebied van life sciences, creatieve diensten en duurzaamheid spreken ons erg aan	
4.: De Regio FoodValley heeft de ambitie om internationaal een topregio te zijn op het gebied van kennis en innovatie in de agrofood sector en duurzaamheid. Om dit te kunnen bereiken wordt intergemeentelijk en in triple-helix verband samengewerkt aan een optimaal woon- werk en	

<p>leefklimaat in de regio. Zien in de Provincie Utrecht een belangrijke partner in het bereiken van deze ambitie. Positief dat de Ruimtelijk Economische Visie niet alleen naar de Provincie Utrecht kijkt, maar ook voorbij de grenzen richting de gehele Regio FoodValley.</p>	
<p>4.: kan zich vinden in de hoofdlijnen van de RES. Strategie is goed onderbouwd en de juiste knelpunten worden benoemd. Er worden echter onvoldoende strategische keuzes gemaakt om met (toekomstige) ontwikkelingen om te gaan. Een dergelijke verdiepingsslag zou juist onderdeel moeten zijn van een dergelijke strategie.</p>	
<p>6.: beschouwt de RES als een strategisch document op hoofdlijnen en zoekt voor verdere ontwikkeling nu nadrukkelijk de samenwerking met de regio. Zo worden momenteel de eerste stappen gezet richting een Regionale Economische Agenda en een Regionaal Investeringsplatform/Regionale Ontwikkelingsmaatschappij. Dit is een proces van nauwe samenwerking en coproductie tussen Hilversum, (de regio) Amersfoort, de U10 en de provincie en stad Utrecht. Hierbij wordt uiteraard gebruik gemaakt van de vigerende ruimtelijke economische visies en strategieën in de regio Utrecht, zoals de RES</p>	
<p>6.: 'Gezond Stedelijk Leven' is wat ons betreft de basis is voor verdere ontwikkeling. Zo is het de ambitie van Utrecht om te groeien door verdichting met als principe 'niet bouwen in het groen'. Dit principe zal dus in vervolgetrajecten moeten worden bewaakt. Bijvoorbeeld in de huidige discussies rond de hoge druk op en schaarse ruimte voor woningbouwlocaties en bedrijventerreinen.</p>	
<p>7.: Concept-RES is een prima verhaal: goede analyse, plausibele strategie, uitvoeringsagenda die i.h.a. ook uitvoerbaar lijkt. Bij uitgangspunt een doorlopende noodzaak tot groei, terwijl daar qua draagkracht van de leefomgeving een keer de grens van bereikt zal worden, kan een vraagteken gezet worden, maar het landelijk ruimtelijk economisch beleid gaat daar ook van uit.</p>	
<p>8.: Vraagt zich af, hoe zinvol een visie tot maar liefst 2050 is. Dit geldt ook voor de visie "Horizon Utrecht 2050". Deze visies moeten de komende jaren worden uitgewerkt en verwerkt, soms in weer een nieuwe visie, omgevingsvisie. De veranderingen in onze maatschappij gaan snel, dat geldt ook voor het economisch beleid. U schrijft dat zelf ook. Wij als ondernemers hebben behoefte aan mijlpalen en een visie die in staat is mee te bewegen met de actualiteit. Wil onze regio sterk blijven zijn er oplossingen voor belangrijke knelpunten, die u zelf ook aangeeft, op korte termijn nodig.</p>	

2. Wijze van totstandkoming

<p>1.: De RES is tot stand gekomen met een groot aantal partijen en er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd die de onderbouwing voor de RES hebben geleverd. Daarnaast is gebruik gemaakt van regionale beleidsdocumenten. Dat alles heeft geleid tot een RES die op hoofdlijnen goed onderbouwd is en aansluit bij de REK. Desalniettemin zijn wij van mening dat de RES met (te) grote snelheid tot stand is gekomen, waarbij ons inziens in het proces te weinig ruimte was ingebouwd voor overleg- en bespreek momenten met bestuurders van betrokken overheden. Wij zijn blij dat er door u ruimte is geboden om alsnog te reageren op de RES. Echter, in het vervolg zouden we bij dergelijke trajecten graag zien dat de provincie meer rekening houdt met ambtelijke en bestuurlijke betrokkenheid.</p>	<p>De doorlooptijd voor de totstandkoming van de RESU bedroeg vanaf de startbijeenkomst in november 2017 tot de beoogde PS behandeling een jaar. In die periode is zowel voor als na de gemeenteraadsverkiezingen diverse malen overleg geweest met bestuurders, zowel door aan te sluiten in de regionale overleggen als door middel van een aantal specifiek georganiseerde bestuurlijke overleggen. Ook met omliggende regio's en provincies is contact gezocht.</p>
<p>1.: De RES is in samenspraak met partners opgesteld (p. 9). We zouden het op prijs stellen als in de definitieve versie een lijst is opgenomen van partijen die hebben meegewerkt aan de</p>	<p>In de RESU zal een lijst worden toegevoegd met organisaties die betrokken zijn geweest bij de opstelling.</p>

totstandkoming van de RES. Daaruit blijkt de aandachtsgebieden en werkvelden van de betrokken partners.	
1.: In de RES wordt terecht opgemerkt dat de economie over provinciegrenzen heen gaat omdat economie zich niet houdt aan bestuurlijke grenzen (p.10). Vandaar dat de RES voor provincie en omgeving is gemaakt. Dat gaat echter ook de andere kant op. Economische activiteiten en beleid van omliggende provincies is van invloed op de RES. We horen graag van u of omliggende provincies en ruimtelijk-economisch beleid van deze provincies betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van de RES, aangezien we deze informatie niet in de RES kunnen achterhalen.	
8.: Stelt het goede overleg dat u met verschillende partijen over deze nota voert en de inspraakmogelijkheden daarvoor op prijs	

3. Relatie tot andere provinciale beleidstrajecten

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
1.: Hoe verhoudt de concept RES zich procesmatig tot de Omgevingsvisie. Benieuwd naar hoe de provincie omgaat met beleid wat ontbreekt of summier in de RES is opgenomen, zoals de Retail visie en agrarische verdienmodellen. Toelichtende tekst van de provincie in de RES noodzakelijk wat betreft de ambities van de RES en de relatie met het Provinciaal Inpassingsplan kantoren. Vindt de ambities die in de RES worden benoemd niet corresponderen met het stringente Provinciaal Inpassingsplan kantoren. Is van mening dat de provincie bij de uitvoering van de RES meer rekening dient te houden met de actuele kantoorontwikkelingen in de regio en daar flexibel mee om dient te gaan.	In hoofdstuk 1 is een paragraaf toegevoegd die ingaat op de relatie met andere provinciale beleidstrajecten.
4.: Er wordt weinig aandacht besteed aan de kleinere binnensteden. De ontwikkelingen in de retail hebben ingrijpende gevolgen voor de kwaliteit en leefbaarheid, maar ook voor de lokale economie. In een aantal gevallen zal revitalisering of herstructurering nodig zijn. Daarvoor moeten voldoende mogelijkheden worden geboden.	

4. Utrecht in nationale/internationale netwerken

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
4.: gemist wordt een analyse over Utrecht+ in relatie tot andere Regio's buiten de Randstad. Voor Regio FoodValley is niet alleen de Randstad/REOS van belang maar is de verbinding met Oost Nederland minstens net zo belangrijk. Wij vragen u om hier in de strategie expliciet aandacht aan te besteden.	In de ruimtelijk-economische visie 2050 (hoofdstuk 5) wordt veel aandacht besteed aan de centrale ligging in Nederland. ROES wordt expliciet benoemd, omdat dit een samenwerkingsverband is waarin we samen met de andere economische kerngebieden in Nederland samenwerken aan het versterken van de internationale concurrentiekracht.

5. Economische sectoren

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
3.: Positief is de aandacht voor de maakindustrie en de logistieke sector. Dit zijn in onze regio ook belangrijke sectoren	Dit is voor kennisgeving aangenomen.

6. Werklocaties

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
2. : De RESU focust nu op behoud en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en de ontwikkeling van enkele grote locaties voor m.n. ruimtevragers uit de logistiek en maakindustrie. Daarnaast is er in Utrecht behoefte aan uitbreiding van bestaande bedrijvenlocaties en de aanleg van nieuwe bedrijvenlocaties voor zowel de uitbreiding van bestaande bedrijven als voor de vestiging van nieuwe bedrijven (niet zijnde de grote ruimtevragers die op "enkele grote regionale werklocaties" gefaciliteerd worden). Dit betreft naast lokale en regionale bedrijven ook nieuwe (inter)nationale bedrijven die (o.a. in de slipstream van de komst van het Europees Geneesmiddelen Agentschap) in Utrecht zullen landen	De RESU volgt het vigerende provinciale ruimtelijke beleid: eerst kijken welke mogelijkheden er binnenstedelijk zijn alvorens over te gaan tot uitbreiding. Naast bestaande bedrijventerreinen gaat het daarbij ook om interactiemilieus: gemengde stedelijke gebieden, die aantrekkelijk zijn als vestigingsplaats voor bepaalde bedrijfssegmenten. Ten aanzien van de nieuwe vestigingslocaties (specifieke regionale werkmilieus) die in de RESU zijn opgenomen is het met name van belang dat deze niet 'vanzelf' vollopen, maar dat daarvoor een selectief vestigingsbeleid gaat gelden, bijvoorbeeld ten behoeve van verplaatsing van in Utrecht gevestigde bedrijven die elders uit hun jasje groeien enerzijds, en nieuwvestiging van bedrijven die een duidelijke meerwaarde hebben voor de Utrechtse economie anderzijds. Daarbij zijn de logistiek en de maakindustrie grote ruimtevragers. De tekst is ter verduidelijking enigszins aangepast (6.1.2).
5.: U geeft in uw RES een zoekgebied aan voor een specifiek bedrijventerrein, regionaal en goed bereikbaar, aan de westkant van de provincie. We stellen voor dat u heel de UW-regio als zoekgebied aanmerkt	
3.: Bij verkleuring of transformatie van werklocaties is van het belang om zorgvuldigheid te betrachten omdat ruimte voor economische activiteiten nodig blijft	
3.: Het spanningsveld tussen de verschillende ruimtevragers is onderbelicht in de RES. De RES zet in op multifunctionele flexibele milieus. In veel gevallen staat wonen echter op gespannen voet met werken. In het bijzonder daar waar sprake is van een wat zwaardere milieubelasting. Voor dit soort bedrijven lijkt in de toekomst weinig ruimte voor groei te zijn.	Eens. Hierover is een passage toegevoegd onder 6.1.2.
1.; Het gros van de bedrijven zit niet in clusters of op formele werklocaties. Juist de "basis MKB" is essentieel voor de inwoners en het voorzieningenniveau in de dorpen en het buitengebied. Die locaties kennen vaak een diverse en gevarieerde samenstelling, passend bij de geschiedenis van het betreffende dorp en buitengebied. Zij moeten de ruimte blijven houden, los van clusters en bestaande/formele werklocaties. Daarvoor is flexibiliteit en maatwerk nodig. Wij zien dit graag als onderdeel van de uitvoeringsstrategie terug.	
5.: het specifieke regionale werkmilieu mag niet als compensatie dienen voor lokale bestaande en toekomstige uitbreidingsbehoefte in een of meerdere gemeenten binnen UW-regio.	
	De RESU kiest voor het waar mogelijk faciliteren van (uitbreiding van) het bestaande bedrijfsleven (6.5.). Dit is aangevuld in de

<p>8.: Aangegeven wordt dat er in Utrecht te weinig ruimte is voor bedrijfsvestiging. Als oplossing komt u in uw actie agenda niet verder dan zoeken naar mogelijke locaties, visie op bestaande, en verkenningen. Is er voorstander van, invulling te geven aan de concrete uitbreidingsbehoeften van bedrijfsvestigingsmogelijkheden in de ruimtelijke plannen. Een goed voorbeeld is de aangekondigde wijziging van de PRV, waarbij ook enkele bedrijfsterreinen in onze regio zicht krijgen op concrete uitbreiding. Deze uitbreidingslocaties bevinden zich in Woerden, Montfoort, Oudewater, IJsselstein en Lopik</p>	<p>uitvoeringsagenda (7.4.1.2) en zal worden ingebracht in het traject van de Omgevingsvisie.</p>
<p>4.: Ten aanzien van werklocaties wordt een kwantitatieve onderbouwing gemist. Hierdoor is niet duidelijk of en waar een mismatch is tussen vraag en aanbod in de provincie Utrecht. Het is denkbaar dat er een tekort is of ontstaat voor logistieke functies en industrie in de hogere milieucategorieën. Zou kunnen leiden tot meer druk op de schil rond de provincie Utrecht. Indien wordt gedacht aan provinciegrens overschrijdende oplossingen graag nader uitwerken. Zoekgebied voor regionale werkmilieus in figuur 6.6. roept vraagtekens op.</p>	<p>Toegevoegd is een paragraaf in hoofdstuk 1 over de afbakening van de RES: lange termijn en een met name kwalitatieve insteek. Kwantitatieve ramingen voor bedrijvenlocaties behoren niet tot de scope van de RES, maar komen in het traject van de provinciale Omgevingsvisie aan bod.</p>

7. Wonen

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
<p>4.: De arbeidsmarkt en de woningmarkt van de provincie Utrecht en de regio FoodValley lopen steeds meer in elkaar over. Naarmate de vraag naar personeel toeneemt, zal ook de pendel van werknemers uit de beide gebieden toenemen. Het is evident dat er een samenhang is tussen de woningbehoefte en de arbeidsmarkt. Verwachten dat de schil rond de provincie Utrecht een grotere rol krijgt in de opvang van die behoefte.</p>	<p>Beleid m.b.t. (ruimtelijke keuzes met betrekking tot) woningbouw valt buiten de scope van de RESU. Voor de korte termijn is hiervoor samen met 123 partners op de woningmarkt de Actie Agenda Wonen opgesteld. (Ruimtelijke) keuzes voor de langere termijn zijn aan de orde in de provinciale Omgevingsvisie.</p>
<p>8.: eens met het beter op elkaar aan laten sluiten van woon- en werklocaties. Feiten zijn echter anders. Onacceptabele lange wachttijden (8 tot 10 jaar voor een huurwoning), een dure woningmarkt door schaarste en lange procedures. Dit komt in belangrijke mate door vooral binnenstedelijk te willen bouwen. Hoe belangrijk ook, maar uit de feiten blijkt dat dit niet voldoende is. De oplossing die u daar aangeeft is echter wachten op weer een nieuwe visie (Omgevingsvisie). Waarom niet op korte termijn de PRV wijzigen, zoals u doet in december, zodat nieuwe locaties in beeld kunnen komen. De z.g. rode contouren verleggen, op plaatsen waar dat verantwoord is, dat kan prima aanvullende oplossingen bieden. Ook minister Ollongren pleit hiervoor. De geplande woningbouwprognoses worden momenteel al niet gehaald, dit betekent dat het probleem jaarlijks groter wordt.</p>	

8. Mobiliteits(s)beleid

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
<p>1.: Qua mobiliteit spelen er grote uitdagingen om de interne stromen in de regio goed te geleiden. Juist die interne verbindingen zijn essentieel om als regio te kunnen functioneren. Wonen, werken en recreëren moeten moeiteloos met elkaar verbonden zijn. De strategie geeft weinig blik op hoe</p>	<p>De RESU besteedt niet specifiek aandacht aan goederenvervoer, wel aan de (toekomst) van de logistieke sector en de economische kansen die smart mobility biedt.</p>

<p>de interne verbondenheid verbeterd kan worden. We zouden het op prijs stellen als deze informatie nog aan strategie zou worden toegevoegd.</p>	<p>Goederenvervoer wordt beschouwd als onderdeel van het mobiliteitsbeleid, en valt buiten de scope van de RESU.</p>
<p>2.: Mobiliteit: aandacht voor A1/A30 en goederenvervoer, vervoer over water</p>	
<p>3.: verbreding A27 en opwaardering NRU zijn uiterst belangrijk voor de Utrechtse, de regionale en landelijke bereikbaarheid en doorstroming. Utrecht zet zich helaas niet in voor een snelle uitvoering van de A27 en is eigenlijk tegen de verbreding van de A27 bij Amelisweerd. Vertraging of afstel van dit project is uiterst onwenselijk. Samenwerking in U Ned verband is op zich positief als het bedrijfsleven aangesloten blijft. Verbindingsproblematiek corridormatig bezien. Utrecht is onze nationale draaischijf. De NMCA 2017 geeft aan dat de trajecten: A2 Amsterdam – Utrecht en de A28 Utrecht – Amersfoort per 2040 grote knelpunten zijn. Aan oplossingen daarvan moet nu al worden gewerkt via onderzoek en planvorming</p>	
<p>4.: Vraagt om in de RES meer aandacht te besteden aan de bereikbaarheid. Werkt aan een Bereikbaarheidsagenda 2018-2022. Vindt het belangrijk dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen het RES en de Bereikbaarheidsagenda van Regio FoodValley. Specifieke aandacht wordt gevraagd voor knooppunt A1/A30, voor de Rijnbrug en de A28 bij knooppunt Hoevelaken. Deze knooppunten zijn zowel belangrijk voor de bereikbaarheid van Utrecht en Amersfoort als omgekeerd voor onze regio. Ook ten aanzien van het openbaar vervoer wordt gewezen op het belang van Utrecht en Amersfoort als scharnierpunten voor Nederland. Een betere bereikbaarheid daarvan vanuit de gehele Regio FoodValley, zal bijdragen aan de ontlasting van de knooppunten en stadscentra.</p>	
<p>4.: Aandacht voor het goederenvervoer wordt gemist. Zowel Utrecht als Amersfoort hebben een functie voor het goederenvervoer per spoor als onderdeel van internationale corridors. Vraagt aandacht voor de bereikbaarheid voor het wegtransport en een visie op de stadsdistributie voor Utrecht en Amersfoort. In hoeverre gaan daarbij distributiepunten vanuit de regio FoodValley een rol spelen?</p>	
<p>5.: Duurzame mobiliteit in de UW-regio met een beter OV en veilige, snelle fietsroutes Goede bereikbaarheid van de gemeenten, dorpen en bedrijven is essentieel voor de UW-regio. Hierbij streven we naar verkeersbewegingen met het openbaar vervoer, fiets en andere duurzame mobiliteitsvormen. Dit kan door bijvoorbeeld het fietsgebruik onder medewerkers van de werkgevers in de UW-Regio te stimuleren. De populariteit van de elektrische fiets zorgt daarnaast voor een extra dimensie: de acceptabele fietsafstand groeit van 7,5 naar 15 kilometer. De UW-regio wil zich gezamenlijk hard maken voor beter openbaar vervoer door vooruitlopend op de volgende OVconcessie samen met de provincie na te denken over de kansen voor verbetering. Deze verbetering zien we in een betere bereikbaarheid van de gemeenten binnen de UW-regio per OV, het benutten van mogelijkheden om aan te sluiten op de vervoersvraag en de kwaliteitsverbetering van haltevoorzieningen.</p>	
<p>8.: Zowel de provinciale weg N201, de noordelijke rondweg in Utrecht, de rondweg in Woerden als ook de oprit naar de rijksweg A2 vanuit IJsselstein zijn voor langere tijd grote obstakels in de doorstroom. Pleit voor acties in deze gebieden. Daarbij zijn ook alternatieve vervoersstromen (zoals openbaar vervoer) van cruciaal belang om in de toekomst de bereikbaarheid vitaal te houden. Zien graag een ander plan van aanpak m.b.t. aanbesteding van het OV door de gemeente en betrokkenen hier in een eerder stadium bij te betrekken.</p>	

9. Smart Mobility en logistiek

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
3.: Inzet van cargo-hubs (logistieke ontkoppelpunten) aan de rand van de stad en in de stad (goederenuitgiftepunten of micro-hubs) is een lijn waar wij al jaren op wijzen. Positieve ontwikkeling	Voor kennisgeving aangenomen.

10. Toerisme en recreatie, groen en cultureel erfgoed

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
<p>1.: We missen welke rol recreatie en toerisme kan spelen in de Utrecht+. Enerzijds is dit een belangrijke economische sector, anderzijds is het juist een van de kwaliteiten die deze regio heeft in haar aantrekkingskracht naar o.a. hoogopgeleiden ed. Het is aan te raden te blijven investeren in vernieuwen en ontwikkeling in deze sector.</p> <p>7.: Niet voldoende kan worden benadrukt welk belang de natuur met cultureel erfgoed (o.a. buitenplaatsen) voor de provincie heeft. Naast de mogelijkheid om heerlijk te genieten van opengestelde en veilige natuur, is uit onderzoeken gebleken dat dit uitval door ziekte beperkt. Bovendien is er met de recreatieve sector een omzet gemoeid van omstreeks 1,8 miljard (BUCK) met evenredige impact op de werkgelegenheid</p> <p>De provincie Utrecht met haar groene partners, steekt zeker positief af t.o.v. sommige andere provincies, maar gezien het economisch en maatschappelijke belang van veilig beleefbare natuur en cultureel erfgoed kan daar zeker nog een tandje bij. Uit onderzoeken blijkt dat dit extra "tandje" dubbel wordt terugverdiend. Relevant deze meerwaarde eenvoudig en concreet te maken. Des te belangrijker nu natuurbeheerders van Rijksweg op verschillende fronten gelijk gekort worden.</p> <p>Als Amsterdam en Utrecht meer recreanten richting Heuvelrug willen dirigeren kan de situatie ontstaan dat beheerders de veiligheid niet meer kunnen waarborgen. Dit onderstreept het belang om gezamenlijk te bereiken dat de beheerkosten beter gedekt worden, er voldoende rekening gehouden wordt met rust gebieden in het belang van de natuurwaarden), bij bouw (waaronder de grote ambitie woningbouw) en wegen projecten meer rekening houden met kwetsbaarheid en economisch belang van de Heuvelrug met haar natuur en cultureel erfgoed (gooi niet het kind met badwater weg).</p> <p>Daarnaast is ontwikkelen van meer (passende) economische dragers noodzakelijk. Met stapeling van regelgeving is het doorlopen van dit soort processen zeer kostbaar en tijdrovend.</p> <p>7.: De betekenis van de groene leefomgeving wordt wel erkend en als onderdeel van de strategie gepresenteerd, maar niet erg veel handen en voeten aangegeven. Het gegeven dat er zowel een zelfstandige groene economie is die een eigen bijdrage aan de het regionaal economisch product levert (denk aan het feitelijk beheer, adviesbureaus, horeca, landbouw, Vrumona c.s., en waterwinning, de economische activiteiten die direct gekoppeld zijn aan de groene leefomgeving), wordt niet erg met feiten en cijfers onderbouwd. En dat die groene leefomgeving ook (naast centrale ligging en infrastructuur) een essentiële vestigingsfactor is voor bedrijven en instellingen, die weer belang hebben bij hoogwaardig personeel dat een mooie woonomgeving</p>	<p>In het kader van de analyse en in de verdiepingssessie is wel degelijk nader ingegaan op de economische waarde en -mogelijkheden van het groen.</p> <p>De tekst is aangepast onder 6.2.3.</p> <p>Voor het overige valt dit onderwerp buiten de scope van de RESU.</p>

vraagt, wordt ook keurig genoemd maar nauwelijks gekwantificeerd. Bij de analyse ontbreekt ook dat het in stand houden van die groene leefomgeving in de gevarenzone zit: teruglopende biodiversiteit, structureel onvoldoende middelen voor het beheer van natuur en landschap inclusief toezicht en opvangen van toenemend recreatief gebruik, en externe ontwikkelingen die deze situatie nog verergeren. Dringt aan op verdiepen van de analyse, en het hierbij aangeven van de financiële problemen m.b.t. natuurbeheer. En het opnemen van data over de economische multiplier die verbonden is aan natuur en natuurbeheer.	
---	--

11. Regionale uitwerking/voorbeelden

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
2.: graag mooie voorbeelden laten zien in de RES	Mede op basis van door de regio's en gemeenten aangedragen voorstellen zijn voorbeelden toegevoegd. Specifieke uitdagingen in de landbouwsector vallen buiten de scope van de RESU. Onder 6.3.2. is een kleine tekstaanpassing gedaan.
4.: De conceptRES ademt nog veel van de stedelijke problematiek van de stad Utrecht uit en het aandeel van Regio Amersfoort en Regio FoodValley is onderbelicht. Door het vermelden van de uitdagingen in de landbouwsector (o.a. eiwittransitie, insectenteelt en andere innovaties die soms op belemmerende regelgeving stuiten) en door bij het onderdeel 'smart' ook de mogelijkheden in de agrarische sector op te nemen, wordt er een link gelegd naar situaties die ook in de Regio FoodValley spelen.	
5.: vraagt specifiek aandacht voor de drie opgaven (zie onder 14.) en een vertaalslag hiervan, zowel in de RES als in de provinciale omgevingsvisie.	

12. Onderwijs/arbeidsmarkt

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
2.: aandacht voor onderwijs arbeidsmarkt, beschikbaarheid geschikt personeel voor met name de maakindustrie, arbeidsmigranten en de consequenties van automatisering (minder handjes)	Eens. Daarom krijgen onderwijs en arbeidsmarkt in de RESU de nodige aandacht. Specifiek beleid en acties op dit gebied vallen echter buiten de scope van de RESU.
3.: Het is belangrijk om de link te leggen van economie met ruimtelijke onderwerpen als wonen en verkeer, maar het is net zo belangrijk om de relatie te leggen met onderwerpen als onderwijs, arbeidsmarkt (human capital). Deze laatste onderwerpen hebben vooral indirect een ruimtelijke component, maar die moeten zeker niet worden onderschat omdat deze onderwerpen van toenemend belang zijn.	
5.: Goed technisch onderwijs. Lokaal zijn er diverse initiatieven voor verbetering van het onderwijs passend bij de behoeften van onze maakindustrie & logistiek, deels gericht op het basisonderwijs en VMBO. Voor passende MBO techniek opleidingen is regionaal aandacht gevraagd: openbare opleidingsfaciliteiten waarin de theorie met de praktijk wordt gecombineerd en aan wordt gesloten op de behoeften van en samengewerkt wordt met het bedrijfsleven. Als overheden kunnen we versnippering voorkomen. Laten we de handschoen oppakken door partijen bij elkaar te brengen en deze opgave te concretiseren.	

6.: Verbinding tussen arbeidsmarkt regionaal en Economie regionaal is gewenst vanwege de samenhang tussen werk en arbeidspotentieel en kunnen wonen. Zeker op het niveau van de maak industrie en toeristische sector waar relatief veel LBO'ers en MBO'ers aan het werk kunnen/ gevraagd worden (en aandacht geniet van ministerie).	
8.: Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt sluiten niet goed aan op elkaar in Utrecht. Met name in onze regio blijkt een tekort aan technisch opgeleid personeel. Een groot tekort aan technisch personeel zorgt voor grote problemen in de bedrijfsvoering. Er zijn binnen onze regio door ondernemers een aantal initiatieven gelanceerd om die aansluiting beter tot stand te brengen, zoals de techniekdagen in de Ronde Venen, Harmelen en Woerden. Momenteel lopen er initiatieven tot het opzetten van een regionale Techcampus in Woerden. Ondersteuning vanuit de provincie is hierbij onmisbaar.	

13. Duurzaamheid, energietransitie, klimaat

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
3.: Het is belangrijk om de relatie te leggen met duurzaamheid. Dit heeft vooral indirect een ruimtelijke component, maar die moet zeker niet worden onderschat omdat deze onderwerpen van toenemend belang zijn.	Eens. In de RESU wordt met name ingegaan op de economische kansen van verduurzaming en energietransitie Specifiek beleid op het gebied van verduurzaming en energietransitie valt buiten de scope van de RESU.
4.: Duurzaamheid, energietransitie en de gevolgen van de klimaatverandering zijn van steeds groter belang, belangrijk om de ruimtelijke impact mee te nemen in de strategische keuzes. Hoe gaat de Provincie Utrecht hier mee om?	
8.: Provinciale ambitie is om in 2040 energie neutraal te zijn. Om dit te bereiken zijn nog veel investeringen nodig, bijvoorbeeld in bestaande woningvoorraad en bedrijfspanden. Daarvan blijkt echter steeds meer, dat die investeringen zeer hoog zijn voor burgers en bedrijven. Ook de miljarden subsidies voor de energietransitie zijn niet gratis en moeten door bedrijven en huishoudens worden opgebracht. Overal waar met betrekking tot bedrijfsgebouwen energietransitie economisch verantwoord kan plaats vinden zijn wij daarvoor in. En al mee bezig in samenwerking met bijvoorbeeld de ECUB! Zoals zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen, etc. Ook over dit onderwerp blijven wij graag met u van gedachte wisselen!	

14. Uitvoeringsagenda/vervolg

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
1.: De RES geeft een prima aanzet tot samenwerking, waarbij provincie/EBU en partners (gemeenten/ regio's, bedrijfsleven en kennisinstellingen) verder in gesprek gaan over de agenda. De U10 draagt graag bij aan de uitwerkingsopgave per regio.	De uitvoeringsagenda is 'agenderend bedoeld, het is niet de intentie om aan deze RESU een nieuw specifiek uitvoeringsprogramma te koppelen. Een aantal acties wordt momenteel al uitgevoerd. Eventuele verdere concretisering zal in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. Ter verduidelijking is de tekst onder 7.1 aangepast.
1.: We vragen de provincie hierbij om een helder procesoverzicht met een realistische procesplanning	
1.: Mobiliteit en woningaanbod zijn de zwakke schakels in Utrecht+, maar wel voorwaardelijk voor een goede ruimtelijk-economische ontwikkeling van deze regio. In het Economisch Beeld zijn deze nader geduid (wonen-werken-arbeidsmarkt). Dit zijn de thema's waarop we samen (U10 en	

<p>provincie) willen verdiepen en met elkaar aan de slag willen gaan. Als U10 vinden we het daarbij van belang om in het vervolg goed te kijken naar een ruimtelijke uitwerking die aansluit bij de RES; deze moet wat ons betreft de RES ondersteunen en vooral in kwalitatieve zin worden uitgewerkt. Daarbij willen we er specifiek op wijzen dat er bij de verbetering van de bereikbaarheid van het USP ook wordt gekeken naar de bestaande economische relaties en pendelstromen van en naar het USP.</p>	
<p>1.: Daarbij vinden we het belangrijk om niet alleen de samenwerking op te zoeken vanuit de gemeenten. We willen benadrukken dat we hierbij ook graag netwerken van bedrijven en kennisinstellingen betrekken. We merken daarbij op dat het niet alleen gaat om grote bedrijven en om hoofdkantoren, maar dat we graag ook een bredere vertegenwoordiging uit het bedrijfsleven en kennisinstellingen in onze regio (niet alleen de EBU maar ook MKB) hierbij betrekken. Wij denken dat het daarbij van belang is om zo concreet mogelijk aan te geven welke partij welke rol vervult in de verdere uitwerking en wat dan exact de opgave is.</p>	
<p>2.: uitvoeringsprogramma moet concreter</p>	
<p>2.: Doelstellingen: zijn we niet alleen van als overheid, ook andere partners: onderwijs en ondernemers moeten actief worden betrokken.</p>	
<p>3.: De Uitvoeringsagenda is wat ons betreft nog niet concreet genoeg. Deze zou nader geconcretiseerd dienen te worden, inclusief een bijbehorend tijdspad</p>	
<p>3.: Samenwerking met stakeholders, waaronder het bedrijfsleven, is van belang bij de uitvoering/Uitvoeringsagenda van de RES.</p>	
<p>3.: Voor wat betreft samenwerking de rol en mogelijkheden van het bedrijfsleven steviger benadrukken. Slimme mobiliteit, daar is niemand op tegen. Hoe daar dan te komen graag samen met het bedrijfsleven bespreken en ontwikkelen. Hierbij naast allerlei innovatieve middelen ook denken aan: hoe data verzamelen, analyseren en beschikbaar stellen aan gebruikers waaronder het vrachtverkeer</p>	
<p>4.: De Uitvoeringsagenda vraagt om een verdere verdiepingsslag. Werkt hier graag aan mee. Herkent zich in de ambities van de Provincie Utrecht. Gezamenlijk optrekken kan ons sterker maken. Deels overeenkomstige ambities en vergelijkbare als ook aanvullende expertisevelden. Tevens wordt er op een zelfde wijze tegen de faciliterende rol van de overheid binnen de Triple Helix aangekeken. Maar het plaatje is hiermee nog niet af. Dit jaar zal in de Regio Food Valley worden begonnen met de voorbereidingen voor het opstellen van een nieuwe Strategische Agenda. Belangrijk uitvloeisel hierna is de, tezamen met onze Triple Helix partners, op te stellen Uitvoeringsagenda. Graag om goede afstemming met de Uitvoeringsagenda van het RES opstellen. Dan kan ook concreet een aantal relevante vragen worden beantwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In hoeverre is wederzijdse expertise op diverse terreinen uniek in Nederland (of zelfs internationaal), maar is deze ook vergelijkbaar en/of complementair? • Hoe kan de aanwezige kennis toegankelijker worden gemaakt voor het bedrijfsleven, voor middelgrote bedrijven maar ook MKB? • Wat is het in te zetten instrumentarium van de provincies Utrecht en Gelderland, Regio FoodValley en gemeenten en hoe kan de afstemming versterkt worden? 	
<p>5.: Staat voor een aantal specifieke opgaven om te zorgen dat regionale economie toekomstbestendig blijft. Regio heeft een eigen dynamiek en beslaat toch bijna 35% van het totale</p>	

oppervlak van de provincie Utrecht. Pakt graag de handschoen samen op om te werken aan die opgaven.	
5.: Kijkt uit naar voortzetting van de samenwerking, gericht op een krachtige UW-regio en toekomstbestendige gemeenten	
6.: Wil een economische uitvoeringsagenda samen met PU, U10, (Regio) Amersfoort en Hilversum vormgeven tot een 'Regionale Economische Agenda'.	
6.: De uitvoeringsagenda zou een gezamenlijke rolling agenda moeten worden waarbij flexibiliteit, faciliteren dynamiek en innovatie en benutten van kansen die zich voordoen essentieel zijn.	
7.: In de uitvoeringsagenda is geen enkele feitelijke maatregel in het vooruitzicht wordt gesteld om de kwaliteit van natuur en landschap te waarborgen. Graag deze wel opnemen.	
8.: U schrijft dat u concrete acties benoemd, terwijl die acties vrijwel allemaal slechts verwijzen naar verder overleg met een groot aantal partijen in de komende jaren.	

15. Overig

Ontvangen reactie	Wijze van verwerking
<p>4.: Utrecht en de Regio FoodValley: grensoverschrijdend goed "Economie trekt zich niks aan van bestuurlijke grenzen". Ook de Regio FoodValley is een (provincie)grens overschrijdende regio. Met zowel Zuidoost-Utrecht als Amersfoort wordt afstemming gezocht op het gebied bedrijventerreinenontwikkeling en perifere en grootschalige detailhandel. E.e.a. is vastgelegd in het Regionaal programmerings-document Werklocaties. Daarnaast is de Regio FoodValley onlangs gestart met het opstellen van een programmeringsdocument m.b.t. kantoorruimte en stelt de regio – zoals eerder vermeld - een Bereikbaarheidsagenda 2018- 2022 op. Ook hier zien wij uit naar een vruchtbare samenwerking met de Provincie Utrecht. Het gezamenlijk optrekken van de Provincie Utrecht en de Regio FoodValley aan weerszijden van de provinciegrens dient in meerdere opzichten grensoverschrijdend te zijn!</p>	Voor kennisgeving aangenomen.
<p>5.: Opgave 1: De UW-regio wil graag ruimte om te wonen, werken en ondernemen De UW-regio zet in op een gebalanceerde groei, zodat het prettig wonen, werken en ondernemen blijft. De afgelopen tien jaar zijn er weinig uitbreidingen geweest van bedrijventerreinen. Hoewel begrijpelijk kan in toenemende mate gesteld worden dat dit een negatieve invloed heeft op de werkgelegenheid en toenemende uitgaande pendel veroorzaakt. Het bedrijfsleven, waaronder ook veel familiebedrijven, heeft een sterke lokale binding en is niet bereid over grote afstanden te verhuizen. Woningbouwontwikkelingen komen weer op gang, maar ook hier liggen forse opgaven. Om het bestaande voorzieningenniveau in stand te houden en in de eigen behoeften voor woningen en bedrijven te kunnen voorzien, is ruimte en flexibiliteit nodig. Met alleen ruimte op inbreidingslocaties redden we het niet. Niet iedere gemeente zal buiten de rode contouren willen uitbreiden, maar met een zorgvuldige afweging zouden uitbreidingslocaties mogelijk moeten zijn. Een positievere grondhouding van de provincie in deze is gewenst. We merken daarbij op dat we zien dat bedrijven in of aan de rand van kernen verdwijnen en dat deze locaties transformeren richting woningbouw. Als er geen nieuwe bedrijventerreinlocaties bij kunnen komen, dreigt het gevaar van een afnemende werkgelegenheid voor vakmensen en toenemende uitgaande pendel. Dit terwijl de beroepsbevolking in de landelijke kernen van onze regio volgens het Economische</p>	Dit valt buiten de scope van de RESU, en zal aan de orde moeten komen in het kader van de Omgevingsvisie.

<p>Beeld van Utrecht+ grotendeels bestaat uit praktisch opgeleide vakmensen met een lagere werkverplaatsingsbereidheid. Samengevat vragen we uw organisatie dus om meer flexibiliteit en een positieve grondhouding ten aanzien van uitbreidingslocaties.</p>	
<p>5.: Opgave 2: Krachten bundelen en innoveren door samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs Het doel is driedelig: delen van kennis en weten waar ieder mee bezig is, overlap tussen initiatieven voorkomen zodat ze complementair aan elkaar zijn en tot slot volume maken. In het bestuurlijke overleg van 15 augustus zijn al twee onderwerpen genoemd waarin we kansen zien voor samenwerking en waarin de UW-regio een rol ziet weggelegd voor de provincie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goed technisch onderwijs. (zie onder 11.) • Onze gezamenlijke uitdaging voor een toekomstbestendige economie, niet in de laatste plaats door trends zoals robotisering en bodemdaling. Hierop zien we in de regio en vanuit de twee waterschappen in Utrecht West initiatieven, passend bij de kenmerken van onze regio. Denk aan de toeristische-recreatieve positionering van Utrecht West als onderdeel van het Groene Hart, maar ook aan het programma vitaal platteland met daarin het vraagstuk bodeminklinking, inzet op lokale productie met regionale afzet, een vitale agrarische sector en een afname van de CO2-footprint. Centraal staat hoe het platteland versterkt kan worden door het stimuleren van vernieuwing. De UW-regio is dé regio om dergelijke innovaties te stimuleren en de provincie Utrecht kan ons hierbij ondersteunen. 	<p>Hoewel de aanpak van de bodemdaling buiten de scope van de RESU valt, is dit vraagstuk vanuit het aspect samenwerking en innovatie economisch interessant.</p>
<p>5.: Opgaven centraal, ontwikkelvisie en de relatie met de provinciale omgevingsvisie Op bovenstaande drie opgaven is bestuurlijke overeenstemming bereikt in de UW-regio om samen te werken. Op deze opgaven willen we samenwerken met de provincie, waarbij we nadrukkelijk aandacht vragen voor de gebiedsspecifieke dynamiek en behoeften van de UW-regio. Hierbij stellen we voor dat de provincie Utrecht samen met de UW-regio een ontwikkelvisie opstelt voor Utrecht West. In deze visie moeten de bovengenoemde opgaven een plek krijgen. Een visie die past bij de behoeften, met ruimte voor ontwikkeling voor wonen, werken, ondernemen, beter OV, veilige fietsroutes en economische samenwerkingen.</p>	<p>Het opstellen van een gezamenlijke ontwikkelvisie valt buiten de scope van de RESU.</p>

C. Indieners reacties:

1. **U10 netwerk, brief d.d. 28 augustus 2018, kenmerk ontvangen 14 september 2018**
2. **Regio Amersfoort: tekstsuggesties ontvangen waarmee met name regionale voorbeelden en issues worden toegevoegd. Deze zijn zo veel als mogelijk overgenomen. Daarnaast nog enkele aanvullende opmerkingen (o.a. in BO EZ 21/6)**
3. **VNO/NCW-MKB Midden Nederland en TLN (mail d.d. 21/6 en overleg d.d. 30/7)**
4. **Regio FoodValley, brief d.d. 7 september 2018**
5. **Utrecht-West Regio , brief d.d. 14 september 2018**
6. **Gemeente Utrecht, brief d.d. 18 september 2018, kenmerk 5619658**
7. **Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (ontvangen per mail d.d. 2/7/2018 en overleg d.d. 5/9/2018)**
8. **Platform Bedrijven Utrecht West, brief d.d. 6 september 2018**